

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Η δημοκρατία στο απόσπασμα

Όσο μακραίνει ο κατάλογος των χωρών οι οποίες αναθέτουν αστυνομικούς ρόλους στις ένοπλες δυνάμεις, τόσο επιτείνεται και η ανησυχία για το μέλλον των δημοκρατικών κεκτημένων και τόσο επικαιροποιούνται οι σχετικές προειδοποιήσεις που διατυπώθηκαν από αναλυτές, διανοούμενους και δημοσιογράφους τα τελευταία χρόνια.

Οι διακριτικές εμπλοκές στρατιωτικών μονάδων σε διάφορες περιπτώσεις αστυνομικής καταστολής μετά το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους (στρατιωτική διοργάνωση και παρασημασμένη υποστήριξη αστυνομικών επιχειρήσεων κατά διαδηλώσεων πολιτών, και καθήκοντα ασφαλείας σε στρατιωτικές δυνάμεις, ιδιαίτερα σε συνόδους της G8) έγιναν αποδεκτές από τις κοινωνίες στις οποίες επιβλήθηκαν, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τη νομιμοποίηση της στρατιωτικής παρουσίας στο πεδίο της δημόσιας τάξης.

Αρχικά η Ιταλία και μετά οι ΗΠΑ και η Γερμανία να δοκιμάζουν τις δικές τους κοινωνικές ανοχές στην έξοδο του στρατού στους δρόμους, νομιμοποίησαν τη στρατιωτική εμπλοκή σε αποστολές αστυνόμευσης και διαχείρισης κρίσεων που μέχρι τώρα υπάγονταν στην αρμοδιότητα της πολιτικής εξουσίας.

Οι νέοι αυταρχικοί

Η νομιμοποιητική διεργασία απαίτησε χρόνο και πρόγραμμα, που όμως δεν διέφυγε της προσοχής των αναλυτών: Η αμερικανίδα δημοσιογράφος Ναόμι Γουόλφ επισήμανε «τα δέκα στάδια για να μετατρέψεις σε δικτατορία μια δημοκρατία», ενώ το αμερικανικό αριστερό περιοδικό «The Nation» εντόπισε και περιέγραψε την ανάπτυξη μιας «ομάδας νέων αυταρχικών» με αποστολή τη σταδιακή υποκατάσταση της δημοκρατίας από ένα αυταρχικό καθεστώς με δημοκρατικό μανδύα.

Ιδιαίτερα η περίπτωση των ΗΠΑ, κατά την οποία η έξοδος του στρατού στις αμερικανικές πόλεις συμπίπτει με την τεράστια οικονομική κρίση που εξαγριώνει μεγάλο μέρος του αμερικανικού λαού, συνοψίζει την εμπειρία της στρατιωτικοποίησης της δημόσιας τάξης: τον κοινωνικό έλεγχο ακόμη και μέσω στρατιωτικής βίας εντός των εθνικών ορίων της χώρας.

Αν και χρονικά η Ιταλία ήταν η πρώτη που στρατιωτικοποίησε τη δημόσια τάξη της, οι ΗΠΑ ήταν εκείνες που μεθόδευαν πολύ νωρίτερα τη δική τους μετάβαση στο στάδιο αυτό. Η οκταετής διακυβέρνηση Μπους, «διαχειρίστηκε αδιάστακτα την εκτελεστική εξουσία ώστε να προωθήσει την αντιδημοκρατική της ατζέντα», σημειώνει ο Κόκμπερν στη βιογραφία του πρώην υπουργού Αμυνας Ντόναλντ Ράμσφελντ, πετυχαίνοντας σήμερα να δοθούν υπερεξουσίες στον αμερικανό πρόεδρο,

δρο, παραβιάζοντας ακόμη και το σύνταγμα ή «νόμους που ισχύουν εδώ κι ενάμιση αιώνα, όπως ο Posse Comitatus που εμπόδιζε τη χρήση στρατού σε αστυνομικά καθήκοντα σε ομοσπονδιακή κλίμακα».

Πραξικόπημα και με το νόμο

Η μεθόδευση αυτή οδήγησε σε ουσιαστική «αλλαγή του τρόπου διακυβέρνησης, καθώς σήμερα ο πρόεδρος κυβερνά με διατάγματα», όπως σημειώνει ο αρθρογράφος του Congressional Quarter Τζεφ Στάιν.

Βασισμένο σε αυτές τις υπερεξουσίες του αμερικανικού προέδρου είναι ένα εφιαλτικό σενάριο που συλλαμβάνει ο Μάθιου Ρότσιλντ, εκδότης του περιοδικού «Progressive»: «Αν ο Τζορτζ Μπους κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης σήμερα, θα έχει στη διάθεσή του την 1η Ταξιαρχία Πολέμου και ολόκληρη την 3η Μεραρχία Πεζικού, νόμιμα, να επιβάλει τη δημοσία τάξη στο αμερικανικό έθνος».

Η μέθοδος δοκιμάστηκε με πλήρη επιτυχία στην Ιταλία, όπου ο Μπερλουσκόνι έκανε ακριβώς αυτό: κήρυξε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης με το επιχείρημα ότι κινδύνευε από την εισροή παράνομων μεταναστών.

Όπως το ιταλικό προηγούμενο, έτσι και τώρα το αμερικανικό με την ανάπτυξη μόνιμης στρατιωτικής δύναμης σε αστυνομική αποστολή στις ΗΠΑ είναι εκείνο που τρομοκρατεί τους αναλυτές και απειλεί το απώτερο μέλλον της αμερικανικής δημοκρατίας.

Στραμμένος στα προεκλογικά ντιμπέιτ και γονατισμένος από τη βαθιά οικονομική κρίση, ο αμερικανικός λαός έχει κάθε λόγο να αισθάνεται αγωνία για το μέλλον του. Έτσι κι αλλιώς η πραγματικότητα εξακολουθεί να αποδεικνύεται οδυνηρή για την αμερικανική κοινωνία, η οποία εδώ και μερικές ημέρες αποκτά ακόμη ένα λόγο ανησυχίας: τη διασπορά μάχιμων μονάδων του στρατού μέσα στις μεγάλες αμερικανικές πόλεις.

2006 εγκρίθηκε με απόλυτη δικομματική συναίνεση. Κι αυτό έγινε με δύο παρατυπίες: το «Τμήμα 1076» εισήχθη στον προϋπολογισμό του Πενταγώνου ως συμπληρωματική διάταξη, χωρίς καν να τεθεί υπόψη του σώματος προς συζήτηση, ενώ δεν ρωτήθηκαν ούτε και οι αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Η μοναδική φωνή αντίρρησης στην παρείσφρηση του «1076» ήταν εκείνη του Δημοκρατικού γεροϋσιαστή από το Βερμόντ, Πάτρικ Λίχι, μέλους της Επιτροπής Νομικών της Γερουσίας, ο οποίος μίλησε για «ένοχη σιωπή» των ΜΜΕ και για «κοινοβουλευτικό πραξικόπημα» υποβάλλοντας ταυτόχρονα το ερώτημα «μήπως τελικά θέλουμε να κάνουμε ευκολότερη την επιβολή στρατιωτικού νόμου με προεδρικό διάταγμα;».

Αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι οι κυβερνήτες των αμερικανικών Πολιτειών (και οι 50, από τους οποίους μάλιστα οι 22 πρόσκεινται στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα) είχαν στείλει στο κογκρέσο υπομνήματα διαμαρτυρίας για την επιβολή της συμπληρωματικής διάταξης «1076». Διέβλεπαν, μάλιστα, παραγκωνισμό των πολιτειακών αρχών από τους στρατηγούς και την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, όμως αυτή η μαζική διαμαρτυρία αποδείχθηκε αδύναμη μπροστά στην απόλυτη δικομματική συναίνεση.

Προοδευτικές φωνές

«Τι απέγιναν όλοι εκείνοι οι λεβέντες δεξιοί συντηρητικοί αντικρατιστές που το '90 κραύγαζαν για λιγότερη κρατική παρέμβαση και περιορισμό του ρόλου της ομοσπονδιακής αστυνομίας σε εθνικό επίπεδο;» έγραφε ο Γκλεν Γκρίνουαλντ στο προοδευτικό περιοδικό «Saloon», ενώ οι Τζέιμς Μπόβαρντ («The American Conservative» με σαφή αντι-νεοσυντηρητική κριτική) και Τζεφ Στάιν («Congressional Quarterly», έκδοση για το κοινοβουλευτικό νομοθετικό έργο) συμφωνούσαν με τον Λίχι κι επισήμαιναν ότι υπάρχει παραβίαση του Posse Comitatus Act και του αμερικανικού συντάγματος.

Οι ανησυχίες, όμως, για τη στρατιωτικοποίηση της καταστολής στις ΗΠΑ επιτείνονται από μια σειρά πρακτικών διαπιστώσεων: Οι άνδρες της 1ης Ταξιαρχίας Πολέμου θα χρησιμοποιούνται διαβόητα «μη θανατηφόρα όπλα», που δοκιμάστηκαν στο Ιράκ, και προορίζονται για έλεγχο και καταστολή διαδηλώσεων.

Σήμερα, πολλοί στις ΗΠΑ χαρακτηρίζουν την CCMRF «προεδρική αστυνομία» και διαβλέπουν μακροπρόθεσμα μια μόνιμη απειλή κατά της αμερικανικής δημοκρατίας. Το ερώτημα είναι πώς θα διαχειριστεί αυτή την υπερεξουσία ο επόμενος πρόεδρος. Διότι για να την καταργήσει, δεν το συζητά κανείς.

Αν και μετά την 11η Σεπτεμβρίου κάθε μέτρο για την προστασία των πολιτών και του εδάφους των ΗΠΑ απέκτησε ένα λογικό επιχείρημα για την επιβολή του, το συγκεκριμένο διαφέρει: είναι η πρώτη φορά εδώ και 140 χρόνια -δηλαδή από την εποχή του αμερικανικού εμφύλιου πολέμου- που ο στρατός αναλαμβάνει σε ομοσπονδιακό επίπεδο αποστολή αποκατάστασης της τάξης, κατά παράβαση του ισχύοντος Νόμου Προσωρινής Αστυνόμευσης (Posse Comitatus Act).

Ο νόμος αυτός που είναι αρκετά παλιός (ψηφίστηκε το 1878), επιβάλλει σαφείς περιορισμούς στην εμπλοκή του στρατού σε αποστολές αστυνόμευσης, προβλέποντας ακόμη και διετή φυλάκιση σε εκείνον που θα διατάξει χρήση στρατιωτικών μονάδων στο εσωτερικό των ΗΠΑ, χωρίς την έγκριση του αμερικανικού Κογκρέσου.

Η σημερινή καταστρατήγηση του Posse Comitatus Act είναι επαρκώς μεθοδευμένη και περνά από ένα «παράθυρο» που ανοίχτηκε προσεκτικά από τους νομικούς των κυβερνήσεων Τζορτζ Μπους.

Το μεγάλο κόλπο έγινε το 2006 με την ψήφιση του νόμου για τον στρατιωτικό προϋπολογισμό. Στα ψιλά του νόμου εκείνου πέρασε μια τροποποίηση που εξουσιοδοτούσε τον αμερικανικό πρόεδρο να επεμβαίνει με διατάγματα σε θέματα δημόσιας τάξης -κάτι πρωτόγνωρο στη σύγχρονη αμερικανική πολιτική ιστορία.

Ήταν το «Τμήμα 1076» του στρατιωτικού προϋπολογισμού που δίνει πλέον τη δυνατότητα στον πρόεδρο να χρησιμοποιεί στρατιωτικές δυνάμεις «σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, σοβαρών κινδύνων για τη δημόσια υγεία, τρομοκρατικών επιθέσεων ή άλλων περιπτώσεων».

Η φράση «άλλων περιπτώσεων» δεν αποσαφηνιζόταν, αφήνοντας έτσι ανοιχτό το πεδίο της ερμηνείας της, κατά την κρίση του προέδρου.

Ο στρατιωτικός προϋπολογισμός του